

1/2023

JNS NEWSLETTER

١/٢٠٢٣

- نێمه وهك دامهزرارهیهکی نێودهوڵهتی ئهم ههواڵنامهیهتان پێشكش دهكەین – ههروهك مآپهر مهكهمان – به چوار وهشانی جیاواز:
- <https://www.jemal-nebez-stiftung.org/Deutsch/Newsletter> Deutsch
- <https://www.jemal-nebez-stiftung.org/English/Newsletter> English
- https://www.jemal-nebez-stiftung.org/pid_697244 كوردی
- <https://www.jemal-nebez-stiftung.org/Kurd/Newsletter-Kurd> Kurdî
- نێمه بۆ ریزلێنان له جهمال نهbez وهك دهزگهیهك كه له لایهن كوردهوهو بۆ كورد دامهزراره، بنهڕهتمان لهسهه كار و ژيانى ئهو بنیات ناوه، كه دهمانهوێت بپيارێزین و به فراوانى بپههینهروو.
- نێمه توانای رێكخراوهیهکی یاسایی و لهرووی سیاسیهوه سهه بهخۆین و سهه به ههچ هیزبێك نین. لێژنهكانمان به شیوهی خۆبهخشانه كار دهكەن. بۆ پرۆژهكانمان و پلاندانان پشت به یارمهتی و بهخشین دهههستین.
- نێمه بهیپی یاساكانى ئهڵمانیا وهك دهزگهیهکی قازانج نهوێست ناسراوین. ئهو بهخشینهیهی كه وهه ریدهگرین بهیپی یاساكان خهراج دهكرین و ئاشكره دهكرین.

كوردانی ئازیز، هاوڕێیانی دێرین و نوێ!

به خۆشحاڵیهوه له سهههتای سالی نوێ و نهوڕۆژدا ئێوهی ئازیز ناگادار دهكەینهوه كه بۆ یهكههجار دهتوانرێت خهلاتی جهمال نهbez بپهخشیت

زارا محهمهدی - براوهی خهلاتی جهمال نهbez بۆ سالی 2023

كۆمیسێونی خهلاتی جهمال نهbez كه له ناستی نێودهوڵهتیدا چالاكه و به مهبهستی بهخشینی خهلاتهكهمان دامهزراره، هاوینی رابردوو رهزامهندی دههبری لهسهه ئهوهی بهدوای براوهیهکی گونجاوی خهلاتهكهدا بگهڕیت، لهوانهیه بۆ گروپێكیش بێت دوای پرۆسهی ههلبژاردنی خۆی. سههرههههه كۆمیسێون به كۆی دهنگ و سهه بهخۆ مامۆستا زارا محهمهدی ههلبژارد كه له رۆژههلاتی كوردستان كار دهكات. ئهو ههلبژاردنه له لایهن ئیدارهی دامهزرارهوه كه پشتراستكراوه و له لایهن براوهی خهلاتهوه وههگیرا. ههستنا وردهكاری زیاتر ماوه بۆ هاوهمهش كردن، بهلام به زوویی له لایهههی خهلاتی جهمال نهbez رادهگهپهزیت

هاورپییانی خۆشهویستی دامهزرارهی جهمال نههیز!

ناههنگی نهروۆز بهشیکه له فهرههنگی کورد و به گرنهترین فیهستیقای سأل له ههموو پارچهکانی کوردستان دادنهزیت. لهم سهردمه ترسناکانهدا - که دووباره لهسه ناستی جیهانی جیهانی باس له مهترسییهکان راستهقییهی جهنگی جیهانی سنیهم دهکریت - گرینگه که کولتوری هاوبهشی ههموو کوردهکان ومبیربخهیهوه، هه ئهههش وایکردوه که ئیمه نهک هه لهسه نهروۆز خوی، بهلکووه ههروهها یهکهه ههوانامهی سالی ۲۰۲۳ مان تاییهته به کۆمهلیک بابتهی جوړاوجۆر.

پهوهندی هاوبهشی بههیز

له کوردستان که به رووبهزیکی فراواندا درێژ دهیتهوه - له ناسیای نزیکهوه تا قولایی رۆژههلاتی ناوهراست - بیهگومان جیاوازی ناوچهیهش ههیه، بۆ نمونه کاتیک باس له ناههنگی نهروۆز دهکریت. باکور، باشور، رۆژئاوا و رۆژههلاتی کوردستان - له رووی دهستوریهوه - بهشیکن له دهولت نهتهوه ناوهندییه جیاوازهکان (تورکیا، عیراق، سوریا و ئیران)، ههیهکهیان یاسا و ریسای تاییهت به خویان ههیه (و ههندیکجاریش بۆ نمونه، قهدهغهکردنی لهبهکردنی جلوههنگی کوردی بهتاییهتی له جهزنی نهروۆزدا). جگه لهههش ئیستا ژمارهیهکی بههراوه له کوردانی رهوهندی کوردی که له سهرانسهی جیهاندا بلابوونهتهوه، سههرای بارودۆخی بهههتهی و بارودۆخی ژیانیان که ههندیکجار زۆر جیاوازه، بهلام ههموویان بههوی کولتورهکهیانوه که له رابردوویهکی دوور و درێژدا سهریههلاوه بهیهکهوه گریدراون.

بیهگومان کولتوری کوردی زیندوه

ههروهها له میژوودا جوړهکانی دیکه ناههنگگیرانی نهروۆز ههوهوه جگه لهوانه نهمروۆ باون. ئیمه له ریگه نهمهدهی خانیهوه که سالی ۱۶۵۰ له ناوچهی بایزیدی باکووری کوردستان لهدایک بووه و له نیو کوردا به واموستای گهوره شیهر دادنهزیت، دهزانین له رووی میژوویهوه تهواو باو بووه که نهروۆز وهک جوړیک له کهه نهقال به یارییهکانی بۆشینی جلوههنگه یادی نهروۆز بکریتهوه. نایا بههار وهرزی گۆرانکاری نییه به باشترین شیوه؟

شیوازی ناههنگی نهروۆز سأل به سأل دهگۆردریت. لهم سالانهی دواییدا نهزیتی چهند خولهکیک بیههنگی زیاد کراوه. کولتوری کوردی له ههموو روویهکهوه زیندوه، نهک تهها نهروۆز، بهلکو له ههموو بوامکاندا، جا چه موسیقا بیهت، هونهره جوانهکان یان زمانی کوردی.

مژدهی خۆش نهوهیه که لهم دوایینهدا پارچهیهکی دیکه نهمههباتی جیهانی - واته جهیمس جویس! - وهگریدراوتهوه و کورد دهتوانیت به زمانی کوردی بیهوینتهوه، که بیهگومان ئیستهتیوی کورد له پاریس بهو بیهه به نامادهیونی وهگریدر بۆنهیهک بهریوه دهبات. زۆربهی نهوانه نامادهی بۆنهکه دهبن لهوانهیه یادهههری پرنزاریان بۆ نهو بۆنهیه ههیهت. وهگریدر، خهلیکی باکووری کوردستان یان باشووری رۆژههلاتی تورکیا.

خهلیکی نهو ناوچهیه خهیهکی زۆر تازمیان ههیه که دهیهت ئاوریان له بدریتهوه، واته خزم و هاورئ و دراوسیهی نزیک یان دووریان له بوومهلهزه گهورهکهی نهه دوایینهدا لهدهستداوه، و به چاوی خویان نهو ترسناکیانه دهناسن که بۆ ماوهیهکی

زۆر بەشەمکەى ئەوانى توش کردوو، و ديسانەوه لەم سالانەى دوايیدا وەک پەرۆپەکی رەش بەسەر بەشەمکەى خۆيان لە جيهاندا فریدراون.

کفنى رەشى تیرۆر بەسەر باکور و رۆژافادا

پارتى ئىسلامى - کۆنەپەرستى ئەردۆغان ناکەپە - بە هاوپەيمانى لەگەڵ ناسیۆنالیستە توندڕەوکانى راستڕەوى مەهەپە - لە تورکيا کە بە شتۆمبەى بەرفراوان هیزش دەکاتە سەر ئۆپوزسیۆنى کورد و عەلمووبە باوەردارە لیبرالەکان و بە تاوانى دەزانیت، بۆ هەمووان ناسراوە.

بەباشى دەزانیت کە چۆن هاوکارىیە نێردراوەکانى بوومەلەرزە کە لە هەندیک ناوچەى باکوورى کوردستان لە ئەنقەرەوه زۆر بە هیواشی دەستی پیکردوو، ئەگەرچی هاوکارىیە نێودەولەتییەکان بۆ تورکيا پێشتر بە خیرایى دەستی پیکردبوو. هەرەها زانراوە کە کوردەکانى رۆژافا لە دیویمکەى تری سنوورى تورکيا و سوریا بە ئەواى لە یارمەتییە نێودەولەتییەکانى بوومەلەرزە بێبەش کراون.

بەلام ریک ئەم هەرمە بوو کە گەورەترین قوربانى لە شەرى دژی قەوارەى تیرۆریستى "دەولەتى ئىسلامى" داعش دابوو. هەرچەندە لە ئاسمانەوه و بە چەک و تەقەمەنى سووک لەلایەن هاوپەيمانى نێودەولەتى دژ بە داعش پشتیوانیان لێدەکرا، بەلام ئەوه ئەوان بوون کە بەکردەوه رووبەرۆوى دۆژمن بوونەتەوه و بەو پێبەش لە شەردا زۆرترین قوربانیان داوه.

کاتیک قەوارەى تیرۆریستى "داعش" لەلایەن هاوپەيمانى نێودەولەتییەوه شکستخواردوو راکەیندرا، ئیدارەى خۆسەرى رۆژافا داواى لە هاوپەيمانان کرد کە پێگەى دەسلەلاتى خۆسەرى خۆیان وەک بەکێک لە چەند بەشیکى لە جۆرە لە ولاتى شەرى ناوخۆى سوریا بەشدار بووه بەفەرمى بناسن. ئەمەش بۆ ناوچەى رۆژافا گرنگ بوو بۆ ئەوهى بتوانیت لە دانوستانەکانى داهاوتودا - کە لە ئاستى نێودەولەتیدا پشتیوانى دەکریت - لەسەر ئایندهى سوریا بەشدار بن

بدياره تورکيا دژی بوو. هێچ دانپێدانانیک نەبوو. ئەگەر رۆژافا داواى سەرکەوتن بەسەر داعشدا وەک هەرمیکى ئوتۆنۆم لە ئاستى نێودەولەتیدا بە فەرمى ناسیندرا، ئەوا رەنگە نەدەبوو ئیستا ناوچەکە لە یارمەتییە نێودەولەتییەکانى بوومەلەرزە دوور بخرینەوه.

ئەمەندە بۆ ئەوهى لەسەر داواى هەرمى خۆسەرى کورد کە رووى نەدا. ئەوهى لەبەرى ئەم چاوەروانییە روویدا بریتی بوو لەوهى کە:

ناوچەى رۆژافا لە شەرى ناوخۆى ولاتى سوریا بەشیک لە خاکەکەى لەلایەن تورکياى هاوبەشى ناتو لە بەرچاوى جيهاندا داگیرکرا - کە تێیدا بە کۆکردنەوهى گروپە بەکرێگراوەکانى ئەنقەرە لە دەورى خۆى و دامەزراندنى رژیمنىکی داگیرکەرى ژێر دەسلەلاتى تورکيا بە پیشیلکردنى یاسا نێودەولەتییەکان لە ناوچەى گرینگى ستراتژیى نێک لە سنوورى تورکيا هاتە ئاراوه.

رۆژافاى ئوتۆنۆم کە لە سالى ۲۰۱۱ وە دامەزراوه، بەردەوامە لە مانەوهى خۆى و داواى چوونەدەرەوهى تورکيا لەم بەشەى ئیستا لە ناوچە خۆبەرئۆبەرەکەى دەکات کە داگیرى کردوو. ئەم ناوچەى لە سالى ۲۰۱۸ وە بە فەرمى لە ژێر ناوى ئیدارەى خۆسەرى باکوور و رۆژافاى سوریا ناسراوه.

هاورپيانى خۆشەويستى دامەزرارهى جەمال نەبەز!

راگرتنى جەوهەرى کولتورى کوردى بەدئەبەيهى بۆ تێبەراندنى کورد لە خراپترین کاتەکاندا یارمەتیدەر بووه. جگە لەمەش کولتورى کورد - بە درێزایى میژوو - کولتورەکانى گەلانى دراوسێى دەولەمەند کردوو. شایانى وەبیر هێنانەوهیه کە کولتورى کوردى لە فارسى رەسەنتر و دێرین تره.

بئى گومان فەرھەنگى كورد بە فرەچەشنى و كراوھى تايپەتمەندى خۇى ناسراوھ. لە ھەمان كاتدا ئەو تىببىيەھى كە كۆمەلگەي كوردى تا رادەھەك داخراوھ و ئەستەمە بەرۋى كەسانى نامۇدا بىكرىتەوھ، راستە. جگە لە فرەچەشنى و كراوھى، رەوت پان مەيلى بە فەرمى ناسىنى جىاوازيبەكانى ناوخۇى خۇى، دەتوانى تايپەتمەندىبەھى سىيەھى گىرنگى كولتوورى كوردى بىت. فرەچەشنى زمانى كوردى بەھ لەوانەھە.

بە درىزايى مېژوو بە دۇنيابىھوھ پىگەھى نىوانگىرى جوگرافىاي كوردستان لەم ناوچەھە رۆلى ھەبووھ و ئالوگۆرى بەردەوام لەگەل گەلانى دىكەھى رۆژھەلات لە ناوچەكانى ئەم جوگرافىا پان و بەرىنەھى بەردەست دەستى پىكردوھ. لە ھەر حالەتەكدا كوردان بوونەتە وەرگىرگەلنىكى لىھاتوو لەم ناوچانە. ئەوان ھەر لە سەرمەئى سەدەكانى ناوھراستدا لەلایەن دەسەلاتى ئىسلامىيەھوھ بۆ ئەنجامدانى وردىبىنى زانستى بە زمانى قورئان واتە عەرەبى كارپان پى سپىردراوھ. ناوبانگى كورد لەم بوارەدا ناپاب و زانىاربىبەكانى لەسەر ناوچەكە ناوازيەھ.

جەمال نەبەز بىگومان نوپنەرىكى نمونەھى كولتورى كوردى بوو. جارىكيان بەكەك لە ھاوړىكانى دەگىرئەھوھ كە لە كوئى جەمال نەبەزى لى بىت، كوردستانىش بوونى ھەھە. بەھۆى شارەزايى زمان و ژىرىبەھوھ، زۆر ھاوكار و رۆشنىرى گەلانى دىكەھى رۆژھەلاتى بۆ لای خۇى راكىشا. بەھۆى لىيرالىتى و كۆسمۆپۆلىتىزمى ئەو، لە كۆبوونەھوھ خۆرسك و پلان بۆ دارىژراوھەكان بە خىرايى و بە ئاسانى كەشنىكى دەولەتمەندى لە فرەچەشنىبىدا دروست دەكرد، كە ھەمووان سووديان لىوھ دەگرت.

فېلمى دۆكىۆمىنتارى رووداو لە يوتىوب - بىرمەندى ئازادى

ئەم فېلمە [دۆكىۆمىنتارى بىھ](#) قۇناغەكانى ژيانى خاوەن ناوھەكەمان نىشان دەدات و رىگە بە زۆر كەسى جىاواز دەدات كە ئەمىان ناسىوھ قسەھى خۇيان بەكەن. ئەمەش خۇى دەر خەرى بەشنىكە لە كولتورى دەولەتمەندى كوردى كە پتر لەو تايپىلەھى بۆ دائىراوھ واتە بىرمەندى ئازادى دەر دەبىر درىت.

بلاوكر دەھوھى ۴۹ دەقە فېلمى دۆكىۆمىنتارى لەسەر ژيان و بەر ھەمەكانى جەمال لە يوتىوب، كە دەتوانرئىت بەبى بەرامبەر لەلایەن ھەر كەسنىكەھوھ كە ئارەزووى بەكات بىبىندرئىت، بەشنىكە لەم كولتورە. ئەمەش وەبىر ھىنانەھوھى ئەو بانگەھىشتكر دنە بەر بلاو و بەخشندەھە بۆ بۇنە گىرنگەكان كە ھەندىك لە كوردە دەولەتمەندەكان نەك ھەر لە مېژوودا، بەلكو لە نىستادا پىنى ناسراون.

ناونىشانى فېلمەكە دىاربىبەكە و دانانى لە يوتىوب وەك بلىتتىكى بىبەر امبەر وایە بۆ بۇنەھىكى تايبەت، جا بۆ چىژوھر گرتن بىت پان بۆ ناسىنەھوھ پان بۆ بىر ھىنانەھوھ. زۆر زۆر سوپاس بۆ ئەم بەر ھەھە.

ھاوړىيانى خۆشەويستى دامەزراوھى جەمال نەبەز!

ئەمسال بە دۇنيابىھوھ پىش پشوى ھاوینە ژمارەھى دووھى ھەم ئالنامەكەمان دەنرىن بۆتان.

لهگه‌ل ریز و سلاو

دامه‌زراوه‌ی جهمال نه‌به‌ز

یاسایی و قازانج نه‌ویست

کۆنتاكت

Telefon: +49 (0) 30 86 12 653 | Fax: +49 (0) 30 86 15 706

خۆشحال ده‌بین گه‌رنیوه هه‌و‌اننامه‌که‌مان له رێگه‌ی مانه‌ره‌که‌مان <https://www.jemal-nebez-stiftung.org/> یان له رێگه‌ی
ئیمه‌لی خواره‌وه ئابوونه بکه‌ن: info(at) jemal-nebez-stiftung.org